

KIRGIZİSTAN'DA GAZETECİLİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN BEKLENTİLERİNE YÖNELİK ALAN ARAŐTIRMASI

Yrd. Doç. Dr. Ömer ÇAKIN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü Öğretim Üyesi
omer.cakin@omu.edu.tr

Arş. Gör. Topçugül NARMAMATOVA

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü Araştırma Görevlisi

Özet

Günümüzde insanlar arasındaki bilgi alışverişi gelişen iletişim teknolojileriyle birlikte hızlı bir biçimde yapılmaktadır. Dünyanın bir köşesinde olup biten olaylar anında öbür köşesinde haber olarak işlenmekte ve kamuoyuna yayınlanmaktadır. Bu da halkın hızlı bir biçimde her şeyden haberdar olmasında etkili olmaktadır. Elbette, hızlı ve etkili biçimde enformasyon alışverişinde kitle iletişim araçlarının rolü büyüktür. Bilginin hızlı bir biçimde üretimi ve tüketimi olmazsa olmaz medya aracılığıyla yapılmaktadır. Bundan dolayı üniversitelerdeki gazetecilik eğitimi veren fakültelerin yükümlülük ve sorumlulukları da artmaktadır. Çünkü kitle iletişim araçlarında çalışacak olan elemanları bu fakülteler karşılamaktadır. Bu nedenle de gazetecilik sektörünün tüm istek ve talepleri yerine getirebilecek profesyonel elamanların yetiştirilmeleri gerekmektedir.

Bu durumu Kırgızistan örneğinde ele alacak olursak medya sektörünün yöneticiler Kırgızistan'ın İletişim ve Gazetecilik fakültelerinde yetişen elemanların sektörü memnun etmediği ve bundan dolayı da medya sektöründe göze çarpan bir gelişimin olmadığını dile getirmektedir. Bu makalede Kırgızistan'ın Bişkek şehrinde bulunan iletişim ve gazetecilik eğitimi veren üniversitelerde eğitim gören öğrencilerinin beklentilerine yönelik alan araştırması yapılmış ve bu konuda sonuç ve öneriler dile getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yüksek Öğretim Kurumları, Gazetecilik Eğitimi, Öğrenci Beklentileri, Orta Asya, Kırgızistan.

FIELD RESEARCH INTENDED FOR JOURNALISM AREA STUDENTS' EXPECTATIONS IN KYRGYZSTAN

Abstract

As it's well known, in today's world the exchange of information between people is done in a fast and interactive way. Today the faced event in one a corner of the world instantly converted to news and published to the public in other corner. This is effective to people being aware of everything quickly. Of course, the role of the mass media is inevitable over the fast and effective exchange of information. Because the fast production and consumption of essential information is done through the media. Therefore, the obligations and responsibilities of universities and schools of journalism is further increased. Because these faculties prepare the specialists who will work in the media. Therefore, it is necessary to train professional personel who can fulfill all the wishes and demands of the journalism industry.

Especially if we take this case in example of Kyrgyzstan, the media managers say that today was not raised those specialists in Kyrgyzstan's Communication and Journalism faculty who will satisfy the sector, therefore there is not any conspicuously development the media sector in Kyrgyzstan. In this article, here is made a field research concerning to universities where educate communication and journalism and were expressed conclusions and suggestions about it.

Key words: Institutions of Higher Education, Journalism Education, Student Expectations, Central Asia, Kyrgyzstan.

Giriş

Küreselleşme ile birlikte bütün dünyada dördüncü güç olarak adlandırılan medya ve dolayısıyla medya çalışanları gelişen iletişim teknolojileri ile milyonlarca insanı etkilemektedir. İşte medyanın bu etkileme gücü onu işleten, çalıştıran ve medyanın beyni olan gazeteciler, televizyoncular, radyocular kısacası medya sektöründe çalışan herkestir. Bu nedenle bu sektörde çalışacak gazetecilerin nasıl bir eğitim alması gerektiğinin de önemi artmaktadır.

Günümüzde basın yayın organlarında ortaya çıkan sorunların belki de en önemlisi insan kaynağının almış olduğu eğitimidir. Yeterli eğitim almamış, donanım ve teknik bilgilerden yoksun yetişen medya elemanları toplumun sorunlarına ışık tutmayı bir kenara bırakın kendi sorunlarını çözmekte zorlanmaktadır. Bu durum gazetecilik eğitimi veren kurumların sorumluluklarını kat ve kat artırmaktadır.

Birçok alanda Sovyetler Birliği sonrası çöküntüler yaşayan Kırgızistan'da medyanın bugünkü durumu kadar gazetecilik ve medya sektöründe eğitim veren üniversitelerde gazetecilik eğitiminin durumu ve beklentilere ne derece cevap verebildiği de diğer bir tartışma konusudur.

Özellikle 2010 yılının Haziran ayında yaşanan Oş olayları sonucunda Kırgız ve Özbeklerin birbirine düşman olmasının nedenlerinden biri de uluslararası basının bu olayları tek taraflı dünyaya sunması ve bu olayları dünyaya yansıtma yerel medyada çalışan gazetecilerin gerek eğitimsizlikleri, gerekse teknik donanımsızlıkları nedeniyle pasif kalmaları medya sektöründe gelişme olmadığının tam tersine geriye gidişin bir göstergesi olmuştur. Yerel basının kendisini dünyaya anlatamamasının nedenini medya sektörü gazetecilik eğitimin yetersizliğine bağlarken, Gazetecilik eğitimi veren kurumlar da medya sektörünün gazetecilik fakültesi mezunları yerine edebiyat fakültesi mezunlarını işe almalarına ve bu nedenle de kitle iletişim araçlarında gerçeği yansıtmaktan çok haberlerde edebiyat yapıldığını söyleyerek medya sektörünü suçlamaktadır. Bu durum Kırgızistan medya sektöründe farklı sorunların varlığını ortaya koymaktadır. Ancak medyanın kalbini oluşturan temel nokta medya sektöründe çalışan insan kaynağıdır. Bundan dolayı gazetecilik eğitimi alan öğrencilerin bu eğitimden beklentileri önemlidir. Bu çalışma Kırgızistan'da farklı üniversitelerde gazetecilik eğitimi alan öğrencilerin beklentilerini ölçmeyi hedeflemiştir. Bu nedenle Kırgızistan'da iletişim ve gazetecilik alanında adını duyurmuş üniversite öğrencilerine bir anket uygulanmıştır.

Sovyet Dönemi ve Post Sovyet Dönemlerde Kırgızistan'ın Eğitim Durumu

Kırgızistan'ın sosyo-kültürel ve eğitim açısından tarihsel gelişimine baktığımız zaman Sovyetler Birliği'ne girmesinden önce bu topraklarda birçok devlet hüküm sürmüştür. Örneğin

meşhur Moğol Hakanı Cengiz Han (1167–1227), daha sonra onun oğulları Juçi Enisey Kırgızları üzerinde hüküm etmiş, bu bölgede Ugedey kendi hükmünü sürdürmüştür. Ondan sonra da Timur Hakanlığı, Kırgız Hakanlığı, Türk Hakanlığı, Batı Türk Hakanlığı gibi hanlıklar bu bölgede kurulmuştur (Urstanbekov, 1990: 245).

IX-X yüzyıllarda ise İslam dininin bu topraklarda yayılmasında esas rol oynayan Karahan Hakanlığı ve onun hükümdarı Kasım Kara Bugra Han Orta Asya'nın gelişmesinde önemli rol oynamıştır. İslam dininin daha da güçlendiği XI-XII yüzyıllarda bir takım Semerkant, Buhara, Balasagun, Kaşgar gibi şehirler dini merkezler olarak tanınmıştır. Ayrıca bu dönemlerde Al-Harizma, Cusup Balasagun, Kaşgarlı Mahmud ve İbn Sina gibi önemli aydınlar yaşamıştır. Türk şairleri arasında önemli yer tutan Cusup Balasagun'un Kutadgu Bilig eseri ve Kaşgarlı Mahmud'un Divani Lügat-at-Türk adlı eseri de bu dönemde yazılmıştır. Elbette bu eserler Arap alfabesiyle yazılmışlarsa da Türk yazısının temelini oluşturmuştur. Sovyet Birliği kurulup, eğitim alanında bir takım değişiklikler yapana kadar yerel halk sadece mektep ve medreselerde eğitim görmüştür.

Sovyetler Birliği döneminde diğer Orta Asya devletlerinde olduğu gibi Kırgızistan'da da halkın eğitilmesi öncelikli konular arasında yer almış ve halk zorunlu olarak eğitime tabi tutulmuştur. Örneğin aşağıdaki tabloda bu durum açık bir şekilde görülmektedir:

Tablo 1. Orta Asya'daki Cumhuriyetlerin Eğitim Düzeyi (Deşeriyev ve Mihaykenko, 1976)

CUMHURİYETLER	1897	1926	1939	1959
SSCB	28.4	56.6	87.4	98.5
Kazak SSR				
Erkek (E)	12.0	35.4	90.3	98.8
Kadın (K)	3.6	14.5	75.8	95.1
Kırgız SSR				
E	5.0	23.9	84.9	99.0
K	0.8	8.4	74.4	97.0
Tacik SSR				
E	3.9	6.4	87.4	98.0
K	0.3	0.9	77.5	94.6
Türkmen SSR				
E	11.5	18.3	83.0	97.7
K	2.7	8.8	71.9	93.4
Özbek SSR				
E	5.6	15.3	83.6	99.0
K	1.2	7.3	73.3	97.3

Tablo 2. Orta Asya'daki Yaşayan Türk Halkların Eğitim Düzeyi (Allworth, 1964)

MİLLETLER	1897	1926	1959
Kazaklar	1.0	25.0	97.0
Kırgızlar	0.6	4.5	98.0
Azeriler	3.9	2.3	96.0
Türkmenler	0.7	7.8	95.4
Özbekler	1.9	3.6	98.0

Yukarıdaki tablolardan da gördüğümüz gibi SSCB'nin en geliştiği dönemlerde (1959) Orta Asya'daki halkın, onun içinde de Kırgızların hemen hemen hepsi eğitilmiş durumdadır.

Kırgızistan'da eğitim veren okul ve öğrenci sayısına baktığımız zaman ise İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1.600'lerdeki okul sayısının 1980'lerin sonuna kadar yaklaşık 1.700'lere ulaştığı görülmektedir. 1950-1990 arasında 40 yılda okul sayısı 1.638'den 1.728'e çıkmış, bu süre zarfında sadece 90 okul açılmıştır. Aynı dönemdeki öğrenci dağılımına bakıldığında 1950 yılında 364.000 olan öğrenci sayısının 40 yılda 934.400'e çıktığı görülmektedir. Ortalama bu süre zarfında öğrenci sayısındaki artış 600.000'dir. Bu dönemdeki en ciddi artış sosyal, ekonomik ve siyasi nedenlere bağlı olarak 1960-1970 yılları arasında yaşanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan bağımsızlığa kadar olan sürede okul sayısındaki artışla öğrenci sayısındaki artışın paralel artmadığı dikkat çekmektedir (Yavaşgel vd. 2013: 75).

Tablo 3. Sovyet Dönemi ve Sonrası (1950-2002) Okul ve Öğrenci Sayısı (Osmonaliyev, 2011: 274)

SOVYET DÖNEMİ		
Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
1950	1638	364.500
1960	1764	440.800
1970	1668	886.700
1981	1700	900.000
1990	1728	934.400
SOVYET DÖNEMİ SONRASI		
Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
1991	1764	941.700
1992	1796	938.400
1993	1832	933.700
1994	1840	943.900
1995	1844	968.000
1996	1867	1.002.900
1997	1910	1.039.900
1998	1939	1.078.300
1999	1953	1.100.400
2000	1975	1.111.400
2001	2014	1.117.700
2002	2029	1.160.200

Tablo 3'e göre, Bağımsızlık sonrası 1991-2002 yılları arasında toplamda 265 okul artışı, aynı sürede, 11 yılda öğrenci sayısında ise 218.500'lük bir yükseliş saptanmıştır. Yıllara göre okul ve öğrenci sayısında nüfusa paralel aşamalı bir artış söz konusu olmuştur. 2002 yılı sonrasında ise ülkede ekonomiden kaynaklanan siyasal sarsıntılar, nüfus artışındaki düşüş, özellikle dış göç gibi nedenlerden dolayı okul sayısında bir durağanlık yaşanmıştır.

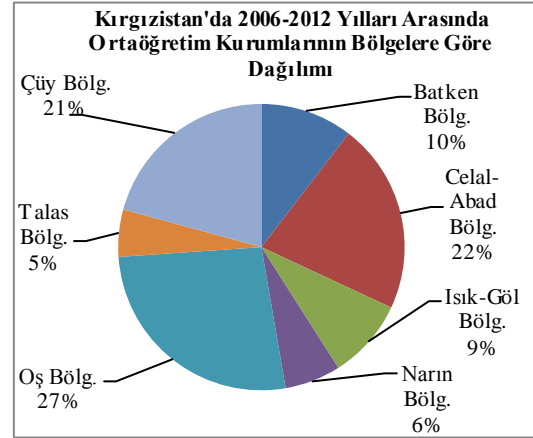
Günümüzdeki rakamlara baktığımızda ülkede genelinde 2.204 ilköğretim kurumunda toplam 1.015.200 öğrenci eğitim görmektedir. Yükseköğretim kurumlarına baktığımızda, 122

meslek yüksekokulu 64.300 öğrenciye hizmet vermekte ve 52 yükseköğretim kurumunda da toplam 230.300 öğrenci eğitimini sürdürmektedir (Osmonaliyev, 2011: 54).

Tablo 4. 2006-2012 Yılları Arasında Kırgızistan Genelinde Ortaöğretimde Okul Sayılarının Durumu (Bölgelere Göre)

Bölgeler/İller	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2006-2012 Yıllar Arası Genel Toplam
Batken	225	225	226	227	230	234	1367
Celal-Abad	458	470	471	472	472	474	2817
Isık-Göl	195	196	198	198	199	199	1185
Narın	137	136	138	138	139	139	827
Oş	570	577	580	584	585	586	3482
Talas	116	116	116	118	117	116	699
Çüy	448	448	459	454	455	456	2720
Toplam	2149	2168	2188	2191	2197	2204	13097

Tablo 4 incelendiğinde Kırgızistan'ın 7 bölgesinde de altı yıllık okul artış hızı paralellik göstermekte, her bölge için geçerli son derece düşük yoğunluklu bir artışa rastlanmaktadır. En az okul sayısına sahip bölge Talas (699) iken, en yüksek oran Oş Bölgesi'nde (3482) bulunmaktadır. Okul sayısındaki en yüksekte en düşüğe sıralamaya bakılırsa, Oş, Celal-Abad, Çüy, Batken, Narın ve Talas şeklinde bir dağılım göze çarpmaktadır.

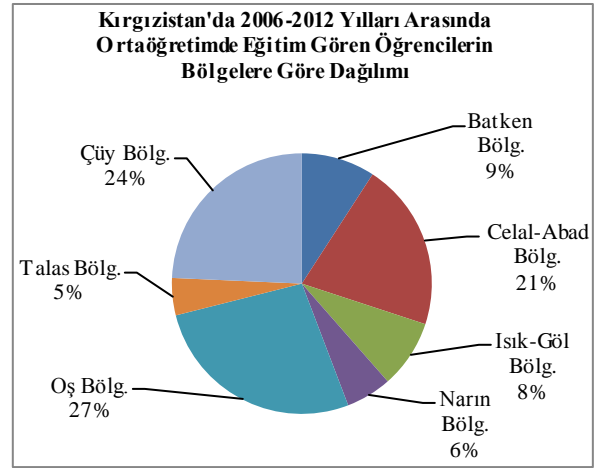

Ülkenin nüfus dağılımına paralellik gösteren bir sıralama söz konusudur. Ülke genelinde ise 2006 yılındaki tüm bölgelere ait toplam okul sayısı 2.149 iken, 2012 yılında bu rakam toplamda 2.204 okula çıkılabildiği görülmüştür.

Tablo 5. 2006-2012 Yılları Arasında Kırgızistan Genelinde Ortaöğretimde Eğitim Gören Öğrenci Sayısı (Bölgelere Göre)

Bölgeler/İller	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2006-2012 Yıllar Arası Genel Toplam
Batken	100395	98693	97091	94426	93891	92979	577475
Celal-Abad	228571	227999	220592	217375	211624	208777	1314938
Isık-Göl	93166	92108	90323	86801	85961	85348	533707
Narın	63480	61934	59373	58314	57536	57289	357926
Oş	299756	293937	284062	279138	269605	267234	1693732
Talas	50772	49775	49505	47458	46933	46589	291032
Çüy	259102	255615	252722	253322	253318	256956	1531035
Toplam	1095242	1080061	1053668	1036834	1018868	1015172	6299845

Kırgızistan'da 2006 yılında öğrenci sayılarının bölgelere göre dağılımına bakıldığında Oş Bölgesi'nde en fazla öğrencinin bulunduğu, sırasıyla yine nüfus değişkeni etkeni doğrultusunda Çüy, Celal-Abad, Batken, Issık-Göl, Narın ve Talas bölgelerinin geldiği görülmektedir. İncelemenin gerçekleştiği son altı yılın açılımında ise yıllara göre bölgelerde kısmi düşüş ve yükselişlerin yaşandığı saptanmaktadır. Bu doğrultuda da öğrenci sayısında genel toplam 2006 yılında 1.095.242 iken 2012 yılında bu sayının 1.015.172'e düştüğü gözlemlenmektedir.

Bağımsızlık sonrası Kırgızistan'da eğitim alanında bir takım düzenlemeler yapılmış ve yeni kanunlar kabul edilmiştir. Bunlar 1992 yılında Cogorku Keneş tarafından kabul edilen Kırgız Cumhuriyeti'nin "Eğitim kanunu, "Bilim" programı, ilk Kırgız Cumhurbaşkanı A.Akayev tarafından kabul edilen "XXI yüzyılın kadroları" ve "Jetkinçek" programlarıdır. Bu kanun ve programların esasında Kırgızistan'ın dünyaya açılabilmesi için eğitim-öğretim alanında yeni teknik donanımların, eğitim-öğretimin yeni yöntem ve tekniklerinin ve kendi alanında uzman olan öğretim elamanlarının sağlanması için faaliyete geçilmiştir. Devlet eğitim birimleri dışında bugün özel eğitim kurumları da Kırgızistan'da hizmet göstermekte ve eğitimli çocukların yetiştirilmesinde katkıda bulunmaktadır (Osmonaliyev, 2014: 275).

Kırgızistan'da eğitim veren genel eğitim-öğretim kurumlarında durum böyleyken yüksek öğretim kurumlarında da farklı bir durum söz konusudur. Sovyetler Birliği'nin bünyesine girmekle birlikte Kırgız Devleti'nde de yüksek öğretime önem verilmeye başlanmıştır ve ilk dönemlerde yüksek öğretim kurumlarının Kırgızistan'da bulunmadığından dolayı birçok kişi Moskova'da ve Taşkent'te eğitim almıştır. O dönemlerde Taşkent Orta Asya'nın eğitim merkezi olara kabul edilmiştir. Bu nedenle Orta Asya'daki ülkelerin hemen hemen hepsi gençleri eğitim almaya Taşkent'e göndermiştir.

Kırgızistan'da ilk yüksek öğretim kurumu olarak 1925 yılında Halkı Aydınlatma Enstitüsü açılmıştır. Ancak daha sonraki yıllarda bu kurumun adı Pedagoji Teknikumu olarak değiştirilmiştir. Bu kurumda halka hizmet eden birçok Kırgız aydını yetişmiştir. 1932 yılında ise ilk Kırgız Devlet Pedagoji Enstitüsü oluşturulmuştur. 1933'te Kırgız Zooveteriner Enstitüsü kurulmuş ve daha sonra adı K.İ.Skryabin adındaki ziraat enstitüsü olarak değiştirmiştir. 1939'da Kırgız Devlet Tıp Enstitüsü kurulmuştur. Frunze (Bişkek), Oş ve Karakol şehirlerinde Pedagoji Enstitüleri kurulmuştur. Böylece kırgız aydınlarının yetişmesi için önemli katkıda bulunan enstitü ve

üniversiteler bir biri ardına kurulmaya ve faaliyete geçmeye başlamıştır (Taabaldiyev, 1976: 255).

1980'li yılların başında ise Kırgızistan'da 10 yüksek öğretim kurumunda yaklaşık 55 bin öğrenci eğitim almıştır. 2000-2001 yıllarında ise yükseköğretim kurumu sayısı 40 iken öğrenci sayısı da 188,2 bine ulaşmıştır. Kırgızistan egemenliğine kavuştuktan sonra bu bölgede yerel eğitim kurumları olduğu kadar bir takım uluslararası nitelikteki eğitim-öğretim kurumları da açılmaya başlamıştır. Örneğin 1995 sonrası Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgız Rus Slav Üniversitesi, Merkez Asya Amerika Üniversitesi, Uluslararası Kırgız Üniversitesi gibi bir takım ortak üniversiteler açılmıştır. Günümüzde yükseköğretim kurumlarına baktığımız zaman hem sayılarının, hem de öğrenci sayısının arttığını, üstelik farklı türde eğitim-öğretim yöntemleri kullanılmaya başladıkları görülmektedir. Bu aşağıdaki tabloda genel olarak verilmiştir.

Tablo 6. Kırgızistan'daki Yüksek Öğretim Kurumları

	Yüksek Öğretim Kurumun sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretim Durumu			
			Örgün Eğitim	İkinci Öğretim	Açık Öğretim	Uzaktan Eğitim
2009-2010	54	23 3605	130 912	1 940	100 753	-
2010-2011	56	23 0379	128 236	2 557	99 586	-
2011-2012	54	23 9208	131 804	3 552	103 852	-
2012-2013	54	23 1562	125 747	1 473	97 062	7 280
2013-2014	55	22 3241	124 748	1 726	83 863	12 904

İletişim ve Gazetecilik Alanında Eğitim Veren Yüksek Öğretim Kurumları

İletişim ve gazetecilik alanında yükseköğretimin tarihi 1940'lı yıllara kadar gitmektedir. Gazetecilik eğitimi uygulamalı eğitimle iç içe olduğu için birçok ülkede gazeteciliğin bir eğitim dalı olması pek de hoş karşılanmamıştır. Ancak sosyal bilimlerde araştırma ve uygulamalar yapan Harold Lasswell ve Lazarsfeld gibi bilim adamları iletişim ve gazetecilik eğitiminin oluşmasında önemli katkıda bulunmuştur. Avrupa ve Amerika'da 1940 yıllarında temeli atılan gazetecilik eğitimi zamanla sosyal bilimlerin bünyesinden çıkıp ayrıca bir bilim dalı olmuştur.

Dünyadaki başka ülkelerde olduğu gibi Sovyet Birliği ve onun içinde Kırgızistan'da da gazetecileri yetiştirme uzun dönemi kapsamaktadır. 1956 yılında ilk olarak Kırgız Devlet Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi bünyesinde gazetecilik bölümünü açma kararı alınmıştır. Uzun dönem boyunca bu bölüm Kırgızistan için gerekli gazetecileri yetiştirmiştir. Bu bölümde esasen Kırgız dili, Rus dili, Kırgız edebiyatı, Rus edebiyatı, dil öğretimi esasları, edebiyata giriş, Kırgız sözlü sanatı, XIX yüzyıllardaki Kırgız edebiyatı, Kırgız Sovyet edebiyatı, Rus ve dünya edebiyatı, Sovyet edebiyatı gibi bölüm dersleri ve siyasal ekonomi, diyalektik ve tarihsel materyalizm, felsefenin tarihi, Sovyet hukukunun esasları, tarım ve sanayi ekonomisinin esasları gibi dersleri okutulmuştur (Börübayeva, 2000: 76).

1991 sonrası Kırgızistan'ın kendi egemenliğine kavuşmasından sonra her alanda olduğu gibi kitle iletişim araçlarında da değişimler yaşanmıştır. Bir ülke, bir millet için medyanın ne kadar önemli olduğu tartışılmaya başlanmıştır. Hatta medya yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç olarak kabul edilmiştir. Bu durum iletişim ve gazetecilik alanında yeni imkanların doğmasını sağlamış ve eğitim kurumlarında da iletişim ve gazetecilik fakülte ve bölümleri açılmıştır. Bugün Kırgızistan'da birçok üniversitede iletişim ve gazetecilik alanında eğitim verilmekte, bu alanda gençler yetiştirilmektedir.

Aşağıda Bişkek şehrinde bulunan üniversitelerde mevcut bulunan iletişim ve gazetecilik fakülteleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmektedir.

Üniversiteler	Enstitü/Fakülteler	Dallar/Bölümler
1. C.Balasagun adındaki Kırgız Devlet Üniversitesi	Sosyal Bilimler Fakültesi	Felsefe Siyaset Bilimi Psikoloji Tarih Hukuk Gazetecilik Halkla İlişkiler Uluslararası İlişkiler Doğu Bilimi Afrika Bilimi Edebiyat Dil Bilgisayar Kültüroloji Din Bilimleri Beden Eğitimi Turizm
2. K.Karasayev Bişkek Sosyal Bilimler Üniversitesi	Gazetecilik ve İletişim Sistemleri Fakültesi	Gazetecilik Halkla İlişkiler Kitap Dağıtım Kütüphanecilik Tarihsel arşivleme
3. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	İletişim Fakültesi	Gazetecilik Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Radyo, Televizyon ve Sinema
4. B.Elsin Kırgız-Rus Slav Üniversitesi	Uluslararası İlişkiler Fakültesi	Din Bilimi Uluslararası ilişkiler Siyaset Bilimi Gazetecilik İktisat
5. Merkez Asya Amerika Üniversitesi	Gazetecilik ve Kitle İletişimi	Gazetecilik ve Kitle İletişimi Kırgız Dili ve Edebiyatı
6. Arabayev Kırgız Milli Üniversitesi	Ana Dili ve Kültür Enstitüsü	Gazetecilik Tercümanlık Belgecilik
7. Kırgız Teknik Üniversitesi	Ekonomi ve Yönetim Enstitüsü	İletişim Teknolojileri ve Sistemleri Gazetecilik İktisat İşletme Maaliye Muhasebecilik
8. Kırgızistan Uluslararası Üniversitesi	Yabancı Diller Enstitüsü	Dilbilimi ve kültürlerarası iletişim Bölge Çalışmaları (Amerikan Araştırmaları, Çin Araştırmaları v.s.) Gazetecilik (Uluslararası Gazetecilik)
9. M.K.Barskani Doğu Üniversitesi	Sosyal Bilimler Fakültesi	Gazetecilik
10. Çüy Üniversitesi	Genel Programlar	Gazetecilik

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi iletişim ve gazetecilik eğitimi Sovyet döneminde olduğu gibi hala belli bir dala oturtulamamış ve yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi gazetecilik eğitimi çeşitli bilim dalları içinde yer almaktadır. Bazı üniversitelerde gazetecilik eğitimi daha çok sosyal bilimler fakültesi ve enstitülerde yer almışsa, bazı üniversitelerin eğitim programlarının yönetim ve tercümanlık enstitülerinde bulunmaktadır. Bu durum gazetecilik eğitimi mezunlarının daha sonra hangi alanlarda uzmanlaşacağı sorununu ortaya çıkartmaktadır. Üstelik Sovyet coğrafyasında eskiden gazetecilik eğitiminin bir edebiyat dalı olduğu kabul edilmesinden dolayı edebiyat fakültesi mezunları da çoğu zaman gazetecilik ve medya alanında çalışmaktadır. Bu durum medya sektörü ile gazetecilik eğitimi veren fakülteler arasında anlaşmazlığa yol açmakta ve bu kurumlar arasında medya elemanı konusunda memnuniyetsizliklere neden olmaktadır. Medyanın nasıl bir eleman talep ettiği kadar, yetişen elemanların nasıl bir eğitim geçtiği de önemli bir konudur. Bu nedenle yetişen medya elemanlarının nasıl bir eğitim beklentisi içinde oldukları da bu konunun çözümünde odak noktasıdır.

Metodoloji

Araştırmanın Konusu: Kırgızistan'ın başkenti Bişkek şehrinde bulunan üniversitelerin gazetecilik fakültesinde okuyan öğrencilerin eğitim gördükleri sektördeki beklentiler araştırma konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Ana ve Alt Problemleri: Araştırmada medya sektörü ile gazetecilik eğitimi veren fakülteler arasında anlaşmazlığa yol açan elamanlara memnuniyetsizlik durumu ana problem olarak ele alınmıştır. Alt problemleri ise bu ana probleme etki eden ancak bizim araştırmamızda yer almayan problemler (yani bizim olanaklarımızın dışında olan problemler. Bunları aşağıda varsayım olarak göstereceğiz) oluşturmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

Ana Problem: Medya sektörü ile gazetecilik eğitimi veren fakülteler arasında anlaşmazlığa yol açan elemanlara memnuniyetsizlik durumu.

Alt Problemler:

1. Medya sektörüyle ilgili olan problemler:

1a. Medya kurumlarının hala kendi yönlerini (ticari amaçlı mı yayın yapıyor yoksa kamu hizmeti mi yapıyor) belirleyememesi.

1b. Medya kurumlarının geleneksel gazetecilik anlayışından kurtulamaması ve gazeteciğini bir öykü yazma işi olarak gördüklerinden gazetecilik fakültesi mezunlarına göre hala edebiyat fakültesi mezunlarını tercih etmeleri.

1c. Teknik donanım ve tecrübe kazanmada destek olmadığı için gazetecilerin daha az tecrübeli olması ve ister hukuksal olsun isterse etik açıdan olsun zor durumlarda kendilerini savunamaması.

2. Gazetecilik eğitimiyle ilgili olan problemler:

2a. Eğitimde teknik donanımın yetersizliği.

2b. Eğitimde ders kitaplarının eksik olması.

2c. Demografik farklılıkların eğitim beklentilerini değiştirmesi.

Hipotezler:

Araştırmada ele alınan sorun esasında 8 hipotez oluşturulmuştur ve bu sorun bu hipotezler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bunlar:

H1: Öğrencilerin gazetecilik bölümünü tercih etmeleri üniversitelere göre değişiklik gösterir.

H2: Öğretim elemanlarının not karşılığında beklentileri üniversitelere göre değişiklik gösterir.

H3: Öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istediği sektörler üniversitelere göre değişir.

H4: Öğrencilerin gazetecilik sektördeki sorunlara bakışı üniversitelere göre değişir.

H5: Öğrencilerin gazetecilik sektördeki fırsatlara bakışı üniversitelere göre değişir.

H6: Fakültelerdeki teknik donanım yeterliliği üniversitelere göre değişir.

H7: Öğrencilerin çoğunluğu bu bölümü kendi tercihleriyle seçmiştir.

H8: Öğrencilerin birçoğu kitle iletişim araçlarından duydukları için bu fakülteyi seçmişlerdir.

Sınırlılıklar: Kırgızistan'ın başkenti Bişkek şehrinde bulunan ve gazetecilik eğitimi veren 10 üniversite araştırmanın evreni olarak alınmıştır ve örneklem olarak da 5 üniversite seçilmiştir. Ancak bir üniversiteden anket için izin alınamaması nedeniyle ancak 4 üniversiteye ulaşılabilmektedir. Bununla birlikte araştırma ekibinde yeterli sayıda elamanın bulunmaması nedeniyle gazetecilik eğitimi gören sadece 1.sınıf öğrencileri örneklem olarak alınabilmektedir.

Varsayımlar: Bizim araştırmamızda ele aldığımız konu çerçevesinde bizim konumuzu ilgilendiren ancak bizim gücümüzün dışında olan bir takım varsayımlar bulunmaktadır. Bunları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1. Eğitimde teknik donanımın yetersizliği.

2. Eğitimde ders kitaplarının eksik olması.

3. Demografik farklılıkların eğitim beklentilerini değiştirmesi.

Araştırmanın Amacı ve Önemi: Bu araştırmada gazetecilik eğitimi gören öğrencilerin aldıkları eğitim konusunda memnun olup olmadıklarını ölçmek buna göre de araştırmanın ana probleminin sebeplerini belirtmek esas amaç olarak belirtilmiştir. Araştırmanın önemine gelince ise eğer biz öğrencilerin memnuniyetlik durumuna göre sorunun gazetecilik eğitimi veren fakültelerden kaynaklanmadığını saptarsak o zaman genel

problemin küçük bile olsa bir kısmını çözmüş oluruz. Sorunun neden kaynaklandığını da belki ileride biz araştıracağız, belki de bu konuda araştırma yapacak olan diğer arkadaşlarımız araştıracaktır. Dolayısıyla da yapılan bu araştırma Gazetecilik eğitimi veren fakülteler ve öğrenciler ve genel olarak bütün medya sektörleri ile kamu için önem arz etmektedir.

Araştırmada Kullanılan Yöntem

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmada evren olarak Kırgızistan'ın Başkenti Bişkek'te bulunan 10 gazetecilik fakültesi alınmıştır. Örneklem olarak ise bu 10 fakülte içerisinde adını duyurmuş olan dört fakültede okuyan gazetecilik 1. sınıf öğrencileri alınmıştır. Bu fakülteler bulunan üniversiteler Kırgız-Rus Slavyan Üniversitesi, Bişkek Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kırgız Milli Üniversitesi ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'dir.

Soru Formu ve Araştırma Teknikleri

Soru formu, literatür taramasından elde edilen bilgilerin doğrultusunda özgün bir şekilde hazırlanmıştır. Soru formunun geçerliliği; yüzey geçerliliği ile sağlanırken, güvenilirliği de Cronbach Alpha (Alpha: 77) hesaplanması aracılığı ile kanıtlanmıştır.

Hazırlanan sorular anlam kaymalarının önüne geçmek ve sorunun algılanmasındaki sorunları ortadan kaldırmak için her soru ayrı ayrı değerlendirilerek farklı bireylere sorulmuştur. Soru formu Kırgızca ve Rusçaya çevrilerek, anlam kayması olmaması için sorular tek tek farklı kişilere sorularak test edilmiştir.

Araştırmaya katılan deneklere beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanan ölçeğin bir bölümünde 8 soru sorulmuştur. Ancak Post Sovyet ülkelerin genelinde önemli sorunların başında gelen rüşvet problemi de öğretim elemanlarının not karşılığında beklentilerinin olup olmadığı da beklentiler arasına eklenmiştir. Ancak faktörler arasına bu madde sokulmamıştır. Deneklerin söz konusu maddelere katılma derecelerini belirlemek için beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekle de; Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Fikrim Yok (3), Katılmıyorum (2) ve Tamamen Katılmıyorum (1) aralıklarında yanıtlar alınmıştır. "Likert ölçeğinde olumlu tutum ucu için 5 puan verilirken, olumsuz uç için 1 puan verilmiştir.

Soru formu toplamayı amaçladığı bilgiler bakımından 3 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi demografik bilgileri, ikinci bölümde ise deneklerin beklentilerine yönelik tutumları sorgulanmış, üçüncü bölümde ise takip ettikleri medya organları ve neden bu mesleği seçtikleriyle ilgili bilgileri elde etmeyi amaçlayan sorular yer almıştır. Veri toplama tekniği olarak kullanılan anket toplam 21 sorudan oluşmuştur.

Araştırmada önceden hazırlanan soru formuna bağlı kalınarak yukarıda da belirtildiği gibi dört üniversitenin gazetecilik bölümünde okuyan öğrencilerden oluşan 124 denek üzerinde yüz yüze görüşülerek anket gerçekleştirilmiştir.

Anketler üniversitelere gidilerek, derslerden önce sınıflarda öğrencilere gerekli açıklamalar yapılarak önceden hazırlanan soru formuna bağlı kalınarak bizzat araştırmacılar tarafından uygulanmıştır.

Kodlama işlemi uygulanan ve işlemeye hazır hale getirilen veriler SPSS 16 paket programında bilgisayar ortamına girilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde Descriptive Analiz, Varyans Analizi ve Faktör Analizi uygulanmıştır. Araştırmanın raporlama sürecinde Microsoft Word programları kullanılmıştır.

Anket ortalama olarak bir hafta içerisinde hazırlanarak, bastırılmıştır. Verilerin toplanması 2 hafta içerisinde gerçekleştirilmiş. Verilerin analiz edilmesi ve yazılması 15 gün içerisinde yapılmıştır. Bu araştırma toplam olarak 1 ay içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Üniversitelere Göre Genel Dağılımı

Üniversiteler	Toplam Sayı	Yüzde
KTMÜ	26	21,0
BGU	36	29,0
KMUU	32	25,8
KRSU	30	24,2
Toplam	124	100,0

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırmaya toplam 4 üniversitenin gazetecilik fakültesi öğrencileri katılmıştır. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi’nden (KTMÜ) toplam 26 öğrenci katılmıştır. Bu araştırmaya katılan öğrencilerin %21’ini oluştururken Bişkek Sosyal Bilimler Üniversitesi’nden araştırmaya katılan 36 öğrenci ise katılanların öğrencilerin % 29’unu oluşturmaktadır. Kırgız Milli Üniversitesi’nden (KMUU) toplam 32 öğrenci (%25,8), Kırgız-Rus Slavyan Üniversitesi’nden (KRSU) ise toplam 30 öğrenci (%24,2) araştırmaya katılmıştır.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Üniversitelere Göre Cinsiyet Dağılımı

Üniversiteler	Sayısı	Kadın	Erkek
KTMÜ	n	18	8
BGU	n	29	7
KMUU	n	23	9
KRSU	n	28	2
Toplam	n	98	26
	%	%79,0	%21,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 79,0’u kadın, % 21,0’i erkektir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Üniversitelere Göre Yaş Dağılımı

Üniversiteler	Sayısı	Yaş							
		16	17	18	19	20	21	22	23
KTMÜ	n	0	0	4	4	13	2	2	1
BGU	n	0	2	12	19	3	0	0	0
KMUU	n	1	3	21	5	1	0	1	0
KRSU	n	5	10	14	1	0	0	0	0
Toplam	n	6	15	51	29	17	2	3	1
	%	4,8%	12,1%	41,1%	23,4%	13,7%	1,6%	2,4%	0,8%

Araştırmaya katılan öğrencilerin %41,1 18 yaşındayken, %23,4'ü 19 yaşında, 13,7'si 20 yaşında, %12,1'i 17 yaşında, %4,8'i 16 yaşında, %2,4'ü 22 yaşında, %1,6'sı 21 yaşında, %0,8'si 23 yaşındadır.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İkametgâh Durumu

İkametgâh	Toplam sayı	Yüzde
Ailemle	87	70,2
Arkadaşımlla	14	11,3
Yalnız	4	3,2
Yurt	18	14,5
Belirtmeyen	1	,8
Toplam	124	100,0

Öğrencilerin %70,2'si ailesiyle yaşarken, %14,5'i yurttan yaşamaktadır. %11,2'lik bir bölüm arkadaşlarıyla, yine %3,2'lik bir bölüm öğrenci ise yalnız yaşamaktadır.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fakülte Tercihleri

İlk Tercih	Toplam Sayı	Yüzde
Evet	83	66,9
Hayır	39	31,5
Belirtmeyen	2	1,6
Toplam	124	100,0

%66,9'luk bir oran gazetecilik bölümünü ilk tercih olarak seçtiğini belirtirken, %31,5'lik bir oran gazetecilik bölümünün ilk tercihleri olmadığını belirtmiştir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fakülte Hakkında Bilgi Edinme Kaynağı

	Toplam Sayı	Yüzde
Lise	48	38,7
Kişisel Tavsiye	35	28,2
KİA	12	9,7
Belirtmeyen	1	0,8
Diğer	28	22,6
Toplam	124	100,0

Öğrencilere kazandıkları fakülteyi nereden duydukları ile ilgili soruya verdikleri cevaplara baktığımızda öğrencilerin %38.7'si gazetecilik eğitimi veren fakülteler hakkında kendi eğitim gördükleri liselerinden haberdar olduğunu belirtirken, öğrencilerin %28.2'si de arkadaşlarından fakülte hakkında bilgi edindiğini belirtmiştir. Öğrencilerin ancak % 9,7'si fakülte hakkında kitle iletişim araçlarından yanıtını vermiştir. Araştırmaya katılan diğer %22.6 öğrenci ise fakülte hakkında diğer yerlerden bilgi sahibi olduğu cevabını vermiştir. Öğrencilerin çok az bir kısmı medyadan duyduğu için bu fakülteyi seçtiğini belirttiği için Öğrencilerin birçoğu kitle iletişim araçlarından duydukları için bu fakülteyi seçmişlerdir şeklinde oluşturulan 8. hipotezi doğrulanamamıştır.

Tablo 13. Öğrencileri Gazetecilik Eğitimi Almaya İten Faktörler

	Toplam Sayı	Yüzde
Kişisel Tercih	91	73,4
Popüler Gazeteci Örnekleri	11	8,9
Kişisel tavsiye (Aile, Arkadaş)	12	9,7
Puanım bu bölüme yetti	6	4,8
Diğer	4	3,2
Toplam	124	100,0

Tablo 13'te görüldüğü gibi öğrencilerin %73,4'ü kendi isteğiyle gazetecilik eğitimi aldığı belirtmiştir. Öğrencilerin %9,7'si kişisel tavsiyelerle bu fakülteyi seçmekte ve popüler gazeteci örneklerinden etkilenerek bu fakülteyi seçen öğrencilerin yüzdesi ise %8,9'dur. Öğrencilerin çoğunluğu bu bölümü kendi tercihiyle seçmiştir şeklinde oluşturulan araştırmanın 7. hipotezi doğrulanmıştır.

Tablo 14. Öğrencilerin Gazetecilik Fakültesini (Bölümünü) Seçme Nedeni

	Toplam Sayı	Yüzde
Tanınmış fakülte	8	6,5
Mezuniyet sonrası iş imkanı	36	29,0
Ekonomik uygunluk	5	4,0
Eğitim kalitesi	46	37,1
Diğer	28	22,6
Belirtilmeyen	1	0,8
Toplam	124	100,0

Öğrencilerin Gazetecilik fakültesini (bölümünü) seçme nedenlerinin başında ise tablo 8'de görüldüğü gibi üniversitelerin eğitim kalitesinin yüksek olması (%37,1) gelmektedir. Bu fakülteyi seçmede etkili olan faktörlerden biri de mezuniyet sonrası iş imkanının olmasıdır (%29). Üniversitelerin tanınmış fakülteleri olmaları nedeniyle bu bölümü tercih edenlerin oranı ise %6,5'tir.

Tablo 15. Öğrencilerin Takip Ettiği Gazeteler

Gazeteler	Toplam Sayı	Yüzde
Vecerniy Bişkek	25	20,2
Süper İno	23	18,5
Kırgız Tuusu	11	8,9
Sayasat	2	1,6
Erkin Too	2	1,6
Argument	2	1,6
Agım	1	,8
Dela Nomer	3	2,4
Cevapsız	55	44,4
	124	100,0

Öğrencilerin çoğunluğu takip ettiği gazete konusunda cevap vermek istememiştir (%44,4). Bunun dışında en çok takip edilen gazeteler günlük yayınlanan Vecerniy Bişkek Gazetesi (%20,2) ve haftada bir defa yayınlanan magazin gazetesi Super İno'dur (%18,5).

Tablo 16. Öğrencilerin Takip Ettiği Dergiler

Dergiler	Toplam Sayı	Yüzde
Şookum	11	8,9
Bişkekane	4	3,2
Liza	6	4,8
Cozmopoliitan	5	4,0
Gloss	7	5,6
Forum	2	1,6
Gool	2	1,6
Cevapsız	87	70,2
	124	100,0

Öğrencilerin takip ettiği dergilere gelince öğrencilerin %70,2'si bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Ancak en çok kültür ve eğitim dergisi olan Şookum'u (%8,9) ve kadın dergileri Gloss (%5,6), Liza (%4,8) ve Cosmopolitan'ı (%4,0) ara sıra takip edebildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 17 ve 18. Öğrencilerin Takip Ettiği Radyo ve Televizyonlar

Radyolar	Toplam Sayı	Yüzde
Kırgızstan Obondoru	14	11,3
Evrupa +	21	16,9
Tumar	11	8,9
Hit Fm	7	5,6
Tumar	6	4,8
Min Kıyal	9	7,3
Manas Fm	3	2,4
Love Radio	2	1,6
Cevapsız	51	41,1
Toplam	124	100,0

TV	Toplam Sayı	Yüzde
KTR	36	29,0
ELTR	6	4,8
5.Kanal	18	14,5
ORT	6	4,8
NBT	13	10,5
MTV	6	4,8
Cevapsız	39	31,5
Toplam	124	100,0

Tablo 17 ve 18’de görüldüğü gibi öğrenciler yine takip ettiği radyo, TV konusunda cevap vermek istememişlerdir. Ancak en çok dinlediği radyo olarak özel yayın yapan Evropa+ (%16,9) ve Kırgızistan Obondoru (%11,3) radyolarını, en çok seyrettiği TV olarak da milli TV kanalı KTR (%29,0) ve özel yayın yapan 5.Kanal’ı (%14,5) belirtmişlerdir.

Tablo 19. Öğrencilerin Gazetecilik Bölümünü Tercih Etme Nedenleri

Neden Bu Fakülteyi Seçtiniz?								
N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
				Lower Bound	Upper Bound			
KTMÜ	25	3,2800	1,24231	,24846	2,7672	3,7928	1,00	5,00
BGU	36	3,3889	1,22539	,20423	2,9743	3,8035	1,00	5,00
KMUU	32	3,0938	1,39952	,24740	2,5892	3,5983	1,00	5,00
KRSU	30	3,8667	1,25212	,22861	3,3991	4,3342	1,00	5,00
Toplam	123	3,4065	1,29841	,11707	3,1747	3,6383	1,00	5,00

Test of Homogeneity of Variances

Neden Bu Fakülteyi Seçtiniz?

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,797	3	119	,152

Tablo 19’da tek yönlü Anova’nın temel varsayım olan varyansların homojenliği testinin sonucu görülmektedir. Buradaki p değeri 0,05’ten büyük olduğu için (0,152) varyansların homojen olduğu görülmektedir.

ANOVA

Neden Bu Fakülteyi Seçtiniz?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9,894	3	3,298	2,005	,117
Within Groups	195,781	119	1,645		
Total	205,675	122			

Anova tablosu öğrencilerin fakülteleri tercih etme nedenleri, üniversiteler arasında bir farklılığın olup olmadığı test edilmiştir. Anova tablosunun Sig (Anlamlılık) değerinin 0,117 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05’ten büyük olduğu için öğrencilerin fakülteyi

seçme nedenleri arasındaki ilişkinin $p>0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamsızdır. Varyans analizi sonuçları ve üniversitelere ait ortalamalar değerlendirildiğinde H1 hipotezi red edilmiş ve tercih nedenlerinin üniversitelere göre değişmediği görülmüştür. Öğrencilerin fakülteleri tercih etme nedenleri tablosu fakültelerin tercih edilmelerine ilişkin veriler, üniversitelere göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 20. Öğretim Elemanlarının Not Karşılığında Beklentileri

Öğretim Elemanları Not Karşılığında Beklenti İçindedir								
N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
				Lower Bound	Upper Bound			
KTMÜ	26	1,0000	,00000	,00000	1,0000	1,0000	1,00	1,00
BGU	36	3,1667	1,27615	,21269	2,7349	3,5985	1,00	5,00
KMUU	31	3,7097	1,21638	,21847	3,2635	4,1558	1,00	5,00
KRSÜ	30	2,4667	1,19578	,21832	2,0202	2,9132	1,00	5,00
Toplam	123	2,6748	1,45701	,13137	2,4147	2,9349	1,00	5,00

ANOVA					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	116,138	3	38,713	32,248	,000
Within Groups	142,854	119	1,200		
Toplam	258,992	122			

Anova tablosu öğretim elemanlarının not karşılığında beklentileri, üniversiteler arasında bir farklılığın olup olmadığı test edilmiştir. Anova tablosunun Sig (Anlamlılık) değerinin 0,00 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05'ten küçük olduğu için öğretim elemanlarının not karşılığında beklentileri üniversiteler arasındaki ilişkinin $p<0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 20'de görüldüğü gibi Varyans analizi sonuçları ve fakülteleere ait ortalamalar değerlendirildiğinde H2 hipotezi doğrulanmıştır ve üniversiteler arasındaki, öğretim elemanlarının not karşılığında beklentilerinin üniversitelere göre değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tukey B				
Fakülte	N	Subset for alpha = 0.05		
		1	2	3
KTMÜ	26	1,0000		
KRSÜ	30		2,4667	
BGÜ	36			3,1667
KGÜ	31			3,7097

Tablo 21. Öğrencilerin Çalışmak İstedığı Medya

Hangi Medya Kurumunda Çalışmayı Düşünüyorsunuz?								
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
KTMÜ	25	2,5600	,71181	,14236	2,2662	2,8538	1,00	4,00
KRSÜ	36	2,7778	,72155	,12026	2,5336	3,0219	1,00	4,00
BGÜ	32	3,0000	,80322	,14199	2,7104	3,2896	1,00	5,00
KGNÜ	30	3,1333	1,04166	,19018	2,7444	3,5223	1,00	5,00
Toplam	123	2,8780	,84529	,07622	2,7272	3,0289	1,00	5,00

Test of Homogeneity of Variances

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
2,035	3	119	,113

Tablo 21’de tek yönlü Anova’nın temel varsayım olan varyansların homojenliği testinin sonucu görülmektedir. Buradaki p değeri 0,05’ten büyük olduğu için (0,113) varyansların homojen olduğu görülmektedir. Neticede varyans analizinin temel varsayımı sağladığı için, varyans analizinden elde ettiğimiz sonuçların sağlıklı olduğunu göstermektedir.

ANOVA					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5,322	3	1,774	2,579	,057
Within Groups	81,849	119	,688		
Toplam	87,171	122			

Anova tablosu öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmayı düşündüğünü, fakülteler arasında bir farklılığın olup olmadığı test edilmiştir. Anova tablosunun Sig (Anlamlılık) değerinin 0,57 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05’ten büyük olduğu için öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmayı düşündüğünü medya kuruluşları arasındaki ilişkinin $p > 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamsızdır.

Varyans analizi sonuçları ve üniversitelere ait ortalamalar değerlendirildiğinde H3 hipotezi red edilmiş ve öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istediği sektörlerin üniversitelere göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tukey B			
Fakülte	N	Subset for alpha = 0.05	
		1	2
KTMÜ	25	2,5600	
KRSÜ	36	2,7778	2,7778
BGU	32	3,0000	3,0000
KMUU	30		3,1333

Tablo 22. Öğrencilerin Gazetecilik Sektöründeki Sorunlara Bakışı

Gazetecilik Sektöründe Sorunları Nerede Görüyorsunuz?								
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
KTMÜ	25	2,4000	1,58114	,31623	1,7473	3,0527	1,00	5,00
KRSÜ	36	2,6111	1,55431	,25905	2,0852	3,1370	1,00	5,00
BGÜ	32	2,5625	1,47970	,26158	2,0290	3,0960	1,00	5,00
KMUU	30	3,5667	1,45468	,26559	3,0235	4,1099	1,00	5,00
Toplam	123	2,7886	1,56421	,14104	2,5094	3,0678	1,00	5,00

Test of Homogeneity of Variances**Gazetecilik Sektöründe Sorunları Nerede Görüyorsunuz?**

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
,136	3	119	,938

Tabloda tek yönlü Anova'nın temel varsayım olan varyansların homojenliği testinin sonucu görülmektedir. Buradaki p değeri 0,05'ten büyük olduğu için (0,938) varyansların homojendir. Neticede varyans analizinin temel varsayımı sağladığı için, varyans analizinden elde edeceğimiz sonuçların sağlıklı olduğu test edilmiştir.

ANOVA					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	24,707	3	8,236	3,579	,016
Within Groups	273,797	119	2,301		
Total	298,504	122			

Anova tablosu öğrencilerin gazetecilik sektördeki sorunlara bakışında, üniversiteler arasında bir farklılığın olup olmadığı test edilmiştir. Anova tablosunun Sig (Anlamlılık) değerinin 0,016 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05'ten büyük olduğu için öğrencilerin gazetecilik sektördeki sorunlara bakışı arasındaki ilişkinin $p > 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamsız olduğunu görülmektedir.

Varyans analizi sonuçları ve üniversitelere ait ortalamalar değerlendirildiğinde H4 hipotezi doğrulanmıştır ve öğrencilerin gazetecilik sektördeki sorunlara bakışın üniversiteler arasında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tukey B			
		Subset for alpha = 0.05	
Fakülte	N	1	2
KTMÜ	25	2,4000	
KRSÜ	32	2,5625	
BGÜ	36	2,6111	
KMUU	30	3,5667	

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

Tablo 23. Öğrencilerin Gazetecilik Sektöründeki Fırsatlara Bakışı

Descriptives								
Gazetecilik sektöründe fırsatları nerede görüyorsunuz?								
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
KTMÜ	25	3,1600	1,17898	,23580	2,6733	3,6467	1,00	5,00
KRSÜ	36	3,5833	6,50439	1,08407	1,3826	5,7841	1,00	41,00
BGÜ	32	2,7500	1,19137	,21061	2,3205	3,1795	1,00	5,00
KMUU	30	2,9667	1,03335	,18866	2,5808	3,3525	2,00	5,00
Toplam	123	3,1301	3,62360	,32673	2,4833	3,7769	1,00	41,00

Test of Homogeneity of Variances

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,523	3	119	,212

Tablo 23'te tek yönlü Anova'nın temel varsayım olan varyansların homojenliği testinin sonucu görülmektedir. Buradaki p değeri 0,05'ten büyük olduğu için (0,212) varyansların homojen olduğu görülmektedir. Neticede varyans analizinin temel varsayımı sağladığı için, varyans analizinden elde edeceğimiz sonuçlar sağlıklı olduğu görülmektedir.

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	12,842	3	4,281	,321	,810
Within Groups	1589,077	119	13,354		
Total	1601,919	122			

Anova tablosu öğrencilerin gazetecilik sektördeki fırsatlara bakışında, üniversiteler arasında bir farklılığın olup olmadığı test edilmiştir. Anova tablosunun Sig (Anlamlılık) değerinin 0,810 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05'ten büyük olduğu için öğrencilerin gazetecilik sektördeki fırsatlara bakışı arasındaki ilişkinin $p > 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamsızdır.

Varyans analizi sonuçları ve üniversitelere ait ortalamalar değerlendirildiğinde H5 hipotezi red edilmiş ve doğrulanamamıştır. Öğrencilerin gazetecilik sektördeki fırsatlara bakışına ilişkin tabloda üniversiteler arasında fırsatlara bakışın değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 24. Fakültelerdeki Teknik Altyapı Yeterliliği

Fakültenizin teknik donanımı yeterli midir?								
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
KTMÜ	26	4,5385	,81146	,15914	4,2107	4,8662	2,00	5,00
KRSÜ	35	3,1429	1,19171	,20144	2,7335	3,5522	1,00	5,00
BGÜ	31	2,4516	1,23393	,22162	1,9990	2,9042	1,00	5,00
KMUU	30	3,1000	1,06188	,19387	2,7035	3,4965	1,00	5,00
Toplam	122	3,2541	1,30834	,11845	3,0196	3,4886	1,00	5,00

Test of Homogeneity of Variances**Fakültenizin teknik donanımı yeterli midir?**

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,565	3	118	,202

Tablo 24'te tek yönlü Anova'nın temel varsayım olan varyansların homojenliği testinin sonucu görülmektedir. Buradaki p değeri 0,05'ten büyük olduğu için (0,202) varyansların homojen olduğu görülmektedir. Neticede varyans analizinin temel varsayımı sağladığı için, varyans analizinden elde edeceğimiz sonuçlar sağlıklıdır.

ANOVA**Fakültenizin teknik donanımı yeterli midir?**

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	63,998	3	21,333	17,588	,000
Within Groups	143,125	118	1,213		
Total	207,123	121			

Anova tablosu fakültelerin teknik donanım yeterliliğinde üniversiteler arasında bir farklılığın olup olmadığı test edilmiştir. Anova tablosunun Sig (Anlamlılık) değerinin 0,00 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05'ten küçük olduğu için fakültelerin teknik donanımları arasındaki ilişkinin $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Varyans analizi sonuçları ve üniversitelere ait ortalamalar değerlendirildiğinde H6 hipotezi doğrulanmıştır. Fakültelerindeki teknik donanım yeterliliğinin üniversitelere göre değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tukey B

		Subset for alpha = 0.05	
Fakülte	N	1	2
KMUU	31	2,4516	
KRSU	30	3,1000	
BGU	35	3,1429	
KTMU	26		4,5385

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

Tablo 25. Öğrencilerin Beklentilerine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları (Principal Component Analysis, Varimax Rotation, N=124)

Bu fakültede okuyorum...	Yük.	X	SD	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Cronbach's a
Fakülte ve Öğretim Elemanı Beklentisi				3,47	43,51	72
Öğretim elemanları kendi branşında yetkindir	.722	4,06	0,85			
Derslerin kuramsal tarafı yeterlidir	.705	3,76	1,04			
Fakültenizin teknik donanımı yeterlidir	.703	3,22	1,31			
Öğrenci projeleri fakülte tarafından desteklenmektedir	.500	3,87	1,10			
Ders Beklentileri				1,00	13,30	57
Öğretim süresince uygulamaya ayrılan kısım yeterlidir	.782	3,53	1,12			
Ders programları amacına hizmet etmektedir	.678	3,91	0,94			
Öğretim görevlilerinin danışmanlıkları yeterlidir	.639	3,76	1,12			
Açıklanan Toplam Varyans: % 55,82						Cronbach's a=77
KMO Measure of Sampling Adequacy : .804						
Barlett's Test of Sphericity: X ² = 172;						Sig. p= .000

Faktör Analizi Sonuçları

Araştırmanın kapsamındaki öğrencilerin beklentilerine yönelik araştırma soruları öncelikle veriler olarak faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizinde Rotasyon varimax seçilmiştir çünkü, varyasyonun faktörlerde maksimum yük alması sağlanmıştır.

Analizler 7 soru üzerinden yapılarak, Eigen değeri bir (1) üzerinde 2 faktör bulunmuştur. Scree plotta bakıldığında ise kırılma noktalarından hareketle 2 faktörün belirleyici olacağı gözlenmiştir. Öğrencilerin beklentilerine yönelik yapılan varyansın % 55,82'ni açıklayan 2 Faktör üzerinden değerlendirme ortaya konulmuştur. Tablo 25'te faktör analizi sonuçları görülmektedir.

Bu faktörlerden İlk faktör, 'Fakülte ve Öğretim Elemanı Beklentisi' olarak adlandırılmıştır. Bu faktörün altındaki ifadeler katılımcıların aynı yönde cevaplar verdiğini göstermektedir. Çalışmamız içinde önemli olan fakülte ve öğretim elemanı beklentisi faktörü en yüksek yük alan ifadeleri içerisine almaktadır. İlk faktör altında toplanan ifadelere bakıldığında hepsi fakülte ve öğretim elemanları ile ilgilidir. Faktör içerisinde fakülte ve öğretim elemanı beklentisini gösteren Öğretim elemanları kendi branşında yetkindir, Derslerin kuramsal tarafı yeterlidir, Fakültenizin teknik donanımı yeterlidir, Öğrenci projeleri fakülte tarafından desteklenmektedir gibi sonuçların bir faktörde toplanması fakülte faktörünün öncelikli olduğunu göstermektedir. İlk faktörün tek başına toplam varyansın % 43,51'ünü açıkladığı görülmektedir. Faktör altındaki ifadelerin güvenilirliği de yüksek çıkmıştır. ($\alpha=.72$). Fakülte ve Öğretim Elemanı Beklentisi faktörünün eigendeğeri (öz değeri) ise 3,47 olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin beklentilerine yönelik araştırmada ikinci faktör ders beklentileri olarak adlandırılmıştır. Bu faktör altında toplanan ifadelere bakıldığında, en yüksek yüklemeyi, Öğretim

süresince uygulamaya ayrılan kısım yeterlidir, Ders programları amacına hizmet etmektedir ve Öğretim görevlilerinin danışmanlıkları yeterlidir ifadelerinin aldığı görülmektedir. Derslerden beklentiler faktörü 1,00'lik eigendeğeriyle (öz değeriyle toplam varyansın % 13.30'nu açıklamaktadır. Faktörün güvenilirlik oranı ise 57'dir.

Sonuç ve Öneriler

Gazetecilik eğitimi alan öğrencilerinin çoğunluğunu kızlar oluştururken, erkek öğrenciler azınlıkta kalmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu gazetecilik bölümünü kendi istekleriyle tercih etmişlerdir. Öğrencilerin gazetecilik bölümünün üniversitelere göre tercihlerine baktığımızda öğrencilerin bazıları üniversitelerin gazetecilik fakültesini o üniversitenin eğitim kalitesinden dolayı seçerken, bazı üniversiteleri ise tanınmış olduğundan dolayı seçmişlerdir. Bu da 1. hipotezimizi doğrulamıştır.

Üniversitelerde öğretim elemanlarının not karşılığında beklentilerine baktığımızda üniversitelere göre değişiklik gösterdiği görülmüştür. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi'nde böyle bir durum söz konusu değilken, diğer üniversitelerde not karşılığı para, hediye gibi beklentiler söz konusudur. Böylelikle 2. hipotezimizde kanıtlanmıştır.

Öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istediği sektörlere yönelik analiz sonuçlarına göre öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istediği medya kurumlarının üniversitelere göre değişiklik göstermediği açıklanmıştır. Bu durum 3. hipotezi doğrulamamıştır. Öğrencilerin gazetecilik sektöründeki sorunlara bakışı üniversitelere göre değişiklik göstermektedir. Bu durum 4. hipotezimizi doğrular niteliktedir.

Öğrencilerin gazetecilik sektöründeki fırsatlara bakışının üniversitelere göre değişip değişmediği konusunda yapılan analiz sonuçlarına göre sektördeki sorunlara bakışlarının tersine gazetecilik sektöründeki fırsatlara bakışları üniversitelere göre değişmemektedir. 5. hipotezimiz doğrulanmazken, öğrencilerin çoğunluğu gazetecilik sektöründeki fırsatları ilerlemeye açık olduğuna ve iş imkanının olduğuna inanmaktadır. Fakültelerdeki teknik donanımın üniversitelere göre değişiklik göstermektedir. Başka bir deyişle bazı üniversitelerde öğrencilerin kaliteli eğitim alabilmesi için bütün teknik altyapı sağlanırken, bazı üniversitelerde böyle bir imkan bulunmamaktadır. bu durum 6. hipotezimizi doğrulamaktadır.

Öğrencilerin kitle iletişim araçlarından duyduğu için gazetecilik fakültesini seçtiği yönündeki 8. hipotezimiz doğrulanmamıştır. Çünkü öğrencilerin bir çoğu gazetecilik bölümü hakkında lisede haberdar olmaktadır. Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrencilerin sadece % 9,7'si fakülte hakkında kitle iletişim araçlarından bilgi sahibi olmaktadır. Bu aynı zamanda medya

kurumlarıyla gazetecilik eğitimi veren fakülteler arasında olumlu bir ilişkinin bulunmadığını da göstermektedir.

Ayrıca hipotez olarak belirtilmeyen ancak araştırmanın önemli sonuçlarından birini oluşturan öğrencilerin beklentilerine yönelik yaptığımız analiz sonucuna göre de Tablo 25'te belirtildiği gibi ilk faktör olan fakülte ve öğretim elemanı beklentisi faktöründe yer alan; Öğretim elemanları kendi branşında yetkindir, Derslerin kuramsal tarafı yeterlidir, Fakültenizin teknik donanımı yeterlidir, Öğrenci projeleri fakülte tarafından desteklenmektedir ifadeleri en yüksek değerleri alırken, ikinci faktör ders beklentileri olarak adlandırılan; Öğretim süresince uygulamaya ayrılan kısım yeterlidir, Ders programları amacına hizmet etmektedir ve Öğretim görevlilerinin danışmanlıkları yeterlidir ifadeleri de yüksek yükleme değeri almıştır.

Sonuç olarak gazetecilik eğitimi veren fakülteler öğrencilerin yeterli bilgi edinmesinde ve kendi alanlarında uzman olarak yetişmesinde hem teorik bilgiler hem de teknik donanımlar aracılığıyla destek olmaktadır. Bu nedenle de bu alanda eğitim alan öğrenciler bu fakülteleri kendi istekleriyle seçmektedir. Medya kurumlarıyla gazetecilik fakülteleri (bölümleri) arasında anlaşmazlığa yol açan mezunlara memnuniyetsizlik ise burada görüldüğü gibi gazetecilik eğitimi veren fakültelerden kaynaklanmamaktadır. Medya kurumlarının yukarıda belirttiğimiz gibi kendi alt problemlerinden (medya kurumlarının hala kendi yönlerini belirleyememesi, medya kurumlarının geleneksel gazetecilik anlayışından kurtulamaması, gazeteciği bir öykü yazma işi olarak görerek gazetecilik fakültesi mezunları yerine edebiyat fakültesi mezunlarını tercih etmeleri, tecrübesiz elemanların bu sektörde çalışması ve teknik donanım eksikleri gibi) kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı ileride bu araştırmayı tamamlayabilecek çalışmaların yapılması gerekmektedir. Daha doğru bir deyişle medya kurumlarının içerik yapısı ve işleyişiyle ilgili araştırma yapılmalıdır. İşte bu durumda genel sorunun nereden kaynaklandığını öğrenme fırsatı bulunacaktır.

Kaynaklar

- Абдыкалыков О. ж.б. (2009), «Кыргызстан цифраларда» Статистикалык жыйнак, Национальный Статический Комитет КР, Бишкек.
- Allworth, Edward. (1964). "Uzbek Literary Politics", The Hague, Mouton.
- Balay, R. (2004), "Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim", Ankara Üniversitesi Pedagoji Bilimleri Fakültesi Dergisi, c.37. s.2 ss. 61-82 Ankara, Türkiye.
- Бөрүбаева А (2000), "О развитии журналистского образования в Кыргызстане" RELGA – bilimsel-kültürel elektronik dergi, ISSN 1814-0149, №20 [50], Rostov-na-Donu.
- Дешериев Жунус и Михайленко Вита (1976), "Обстоятельство в смысле: Советский опыт над языком", s. 38–392, Moskova.

- Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM), “Kırgızistan’da Son Gelişmeler: Dün, Bugün, Yarın”, Rapor 26, Ocak 2011
- Осмоналиев А. (2011) “Кыргызстан Цифраларда”, Статистикалык жыйнак, Национальный Статический Комитет КР, Бишкек.
- Осмоналиев А (2014) “Образование и наука в Кыргызской Республике”, Статический сборник, Национальный Статический Комитет КР и Юнисеф, Бишкек.
- Солчанук Роман (1982). "Язык и образование в Советских средних школах", (“Sovyet Orta Okullarında Dil ve Eğitim”), Dil Sosyolojisi boyunca uluslararası dergi, sayı 33. s. 113–118.
- Таабалдиев А. (1976). «Кыргыз Совет Энциклопедиясы» (Kırgız Sovyet Ansiklopedisi), 3.cilt, Kırgız Sovyet Ansiklopedisi Baş Editörlüğü, Frunze.
- Урстанбеков Б.У. (1990), «Кыргыз тарыхы: Кыскача энциклопедиялык сөздүк» (Kırgızistan tarihi: kısaca ansiklopedik sözlük), Kırgız Sovyet Ansiklopedisi Baş Editörlüğü, Frunze.
- Yavaşgel E., Narmamatova T., Ünal U. (2013), “Farklılık Siyaseti Üzerinden Bağımsız Kırgızistan’da Çokkültürlülük ve Çokdilli Eğitim Politikaları”, İdil Sanat ve Dil Dergisi, ISSN: 2146-9903, 2013 Bahar, Cilt 2., Sayı 7. Meram/Konya